

Inleiding reactie van de Nederlandse autoriteiten

Tijdens de Europese Raad van Lissabon heeft de Unie zich ten doel gesteld om de meest concurrerende en dynamische kenniseconomie van de wereld te worden die in staat is tot duurzame economische groei met meer en betere banen en een hechtere sociale samenhang.¹ Onderzoek en ontwikkeling (O&O) vormen één van de voornaamste motoren. Zij zijn het instrument bij uitstek waarmee de Europese ondernemingen worden gemoderniseerd en zijn onontbeerlijk om Europa in staat te stellen zijn concurrentiepositie te versterken. Over het geheel genomen dragen zij, direct en indirect, bij tot het behoud en de ontwikkeling van de werkgelegenheid.²

Ook de Nederlandse autoriteiten zijn doordrongen van het belang van een gunstig klimaat voor O&O-investeringen teneinde het concurrentievermogen van de Europese industrie en dienstverlening te versterken. De communautaire kaderregeling inzake staatssteun voor O&O (hierna: het O&O-steunkader) geeft enkele belangrijke randvoorwaarden waarbinnen dit klimaat kan worden verbeterd. Dit kader dient transparant te zijn voor het bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden en met zo min mogelijke administratieve lasten gepaard te gaan.

De Nederlandse autoriteiten zijn erkentelijk voor het initiatief van de Europese Commissie (EC) om te komen tot een efficiënt en effectief staatssteuncontrolebeleid op het terrein O&O en innovatie, en waarderen het betrokken te worden bij het proces om deze herzieningen tot stand te brengen.

In deze brief treft u de standpunten van de Nederlandse autoriteiten in reactie op de communicatie van de EC over staatssteun aan innovatie. Deze brief vertolkt tevens enkele standpunten ten aanzien van het O&O-steunkader. De Nederlandse autoriteiten kunnen zich vinden in het standpunt van de EC om geen apart steunkader te ontwikkelen voor innovatie, maar de bestaande steunkaders aan te passen. Het standpunt van de Nederlandse autoriteiten inzake risicokapitaal is al naar de EC gestuurd.

De Nederlandse autoriteiten zijn terughoudend ten aanzien van het verlenen van staatssteun aan innovatie-activiteiten van ondernemingen. Gezonde concurrentieverhoudingen zijn de beste stimulans voor innovatie. Naarmate activiteiten dichter tegen de markt aan liggen raakt het algemeen belang van overheidsingrijpen op de achtergrond en worden de effecten van steun duidelijker merkbaar voor concurrenten. Staatssteun kan daarom slechts in beperkte mate een antwoord zijn op de matige innovatieprestaties van Europa.

¹ Europese Raad van Lissabon, 23 en 24 maart 2000: Conclusies van het voorzitterschap.

² Mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, Naar een Europese onderzoeksruimte, Brussel, 18-01-2000, COM (2000) 06.

1. Mondiaal *level playing field*

Voorstel NL: Belangrijk uitgangspunt voor de Nederlandse autoriteiten is een mondiaal *level playing field*. Er dienen eerlijke spelregels te komen voor staatssteun aan O&O op mondiaal niveau.

Toelichting

De Nederlandse autoriteiten zijn van mening dat staatssteun aan O&O programma's niet mag leiden tot oneerlijke concurrentie. Daarom moet gestreefd worden naar heldere regels om op wereldwijd niveau een *level playing field* te creëren. In deze context is een belangrijke rol weggelegd voor zowel de WTO als de EU.

Momenteel is er geen sprake van een mondiaal *level playing field*. Zo zijn de regels over staatssteun voor O&O in de VS veel soepeler dan in de EU.

Per 31 december 1999 zijn enkele artikelen in het kader van de WTO over O&O-staatssteun afgelopen, omdat er geen akkoord werd bereikt over de verlenging van deze artikelen. Sinds die tijd zijn er geen nieuwe regels opgesteld. De steunpercentages die destijds in de WTO gehanteerd werden, vinden de Nederlandse autoriteiten echter te hoog om ook in Europa toe te passen.

2. Het innovatieproces en het O&O-steunkader

Voorstel NL: De Nederlandse autoriteiten stellen voor het huidige vier fase model inzake staatssteun voor O&O en innovatie, dat gebaseerd is op het lineaire innovatiemodel te vervangen door een nieuw model, dat gebaseerd is op het dynamische innovatiemodel.

De Nederlandse autoriteiten willen daarnaast uit hoofde van verlichting van administratieve lasten een keuzemodel voor subsidiabele kosten voorstellen. In dit model kunnen bedrijven kiezen uit twee varianten: ofwel werken met een forfaitair bedrag ofwel met een uitgesplitst kostensysteem.

Huidige model en voorstel NL voor een nieuw model

Fase	Huidig model	steun ³	Nieuw model	steun ⁴
1	Fundamenteel onderzoek	100 %	Fundamenteel onderzoek	100 %
			Strategisch onderzoek	75%
2	Industrieel basisonderzoek	50%	Onderzoek, ontwikkeling en innovatie-activiteiten onder randvoorwaarden	40%
3	Preconcurrentiële ontwikkeling	25%		
4	Markt	0%	Markt	0%

Toelichting

Een belangrijk uitgangspunt voor NL is dat het O&O-steunkader aangepast wordt op nieuwe trends op innovatiegebied zoals het dynamisch innovatieproces en *open innovatie*. In essentie gaat *open innovatie* erom dat innovatie niet meer plaatsvindt binnen een onderneming die alles zelf in huis heeft, maar binnen samenwerkingsverbanden van bedrijven, onderzoeksinstituten en universiteiten.

Het huidige O&O-steunkader leunt nog sterk op het lineaire innovatiemodel. Het maakt een onderscheid tussen vier fasen in de O&O-innovatie-keten:

- 1) fundamenteel onderzoek (100% steun);
- 2) industrieel basisonderzoek (max. 50% steun; inclusief top-ups max. 75% steun);
- 3) preconcurrentiële ontwikkeling (25% steun; inclusief top-ups max. 50% steun);
- 4) markt (geen steun)

Fase 1

Fase 1 is in het huidige kader zodanig afgebakend dat in de praktijk alleen publieke kennisinstellingen daarvoor in aanmerking komen. Gezien het feit dat het stimuleren van private O&O-investeringen hoog op de Brusselse agenda staat, stellen de Nederlandse autoriteiten voor om een steunpercentage van max. 75% toe te kennen aan fundamentele onderzoeksprojecten van private kennisinstellingen en samenwerkingsverbanden van publieke en private partijen.

Fase 2 en 3 en de experimentele fase: één categorie

De EC is voornemens een extra fase toe te voegen, de ‘experimentele ontwikkelingsfase’ met een steunpercentage van 15%. Nog even los gezien van de discussie of het wenselijk is een dergelijke fase op te nemen, is het de vraag of dit fasemodel nog een reële

³ Exclusief top-ups.

⁴ Top-ups in nieuwe setting kritisch beschouwen

representatie van de werkelijkheid is. Innovatieprocessen verlopen veelal niet-lineair, maar dynamisch. De grenzen vervagen, vooral tussen fase 2 en 3.

De Nederlandse autoriteiten pleiten daarom voor het samenvoegen van deze fases tot één categorie met een steunpercentage van max. 40%. De experimentele ontwikkelingsfase zou aan deze categorie van industrieel onderzoek/ pre concurrentiële ontwikkeling kunnen worden toegevoegd onder strikte voorwaarden (zie volgende paragraaf).

De (hoogte van) huidige bonussen voor steunregio's, internationale samenwerking, samenwerking met een kennisinstelling en kennisverspreiding zouden in een nieuwe setting kritisch beschouwd moeten worden.

Randvoorwaarden steun voor steun aan innovatie-activiteiten

Voorstel NL: De Nederlandse autoriteiten stellen voor om een aantal randvoorwaarden te benoemen waaronder staatssteun voor innovatie-activiteiten geoorloofd is, om zodoende tot een goede afbakening te komen en tegelijkertijd voldoende ruimte te laten aan de markt om de meest effectieve activiteiten te kunnen ontplooien.

De eerste door de Nederlandse autoriteiten voorgestelde randvoorwaarde met betrekking tot directe innovatiesteun aan bedrijven is:

1) Innovatie-criterium

1. de begunstigde moet kunnen aantonen dat hij producten, processen en diensten zal produceren/introduceren die qua technologie nieuw zijn of een aanzienlijke verbetering inhouden ten opzichte van hetgeen al op de gemeenschappelijke markt beschikbaar is, en die een risico van een technologische of industriële mislukking inhouden;
2. er is een rechtstreekse koppeling van innovatie-activiteiten van de begunstigde aan een O&O-project van zijn bedrijf of van een ander bedrijf of samenwerkingsverband. Het O&O projectplan van de begunstigde dient daartoe vergezeld te gaan van een business-plan dat ook ingaat op de latere productie en marktintroductie.

Toelichting

De vraag ligt voor of er steun voor innovatie-activiteiten kan worden verleend, zonder de concurrentieverhoudingen onevenredig te verstoren. Innovatie-activiteiten die gerekend moeten worden tot de normale bedrijfsvoering en onder het normale ondernemersrisico vallen, zouden niet voor steun in aanmerking moeten komen. Innovatie-activiteiten waar zodanig hoge technologische en industriële risico's aan kleven dat zij de ondernemer weerhouden te innoveren zouden in principe wel voor steun in aanmerking moeten komen.

De EC is van mening dat het onmogelijk is om een eenduidige definitie van innovatie te formuleren en stelt voor om een aantal concrete innovatie-activiteiten te selecteren waarvoor staatssteun mag worden verleend. De Nederlandse autoriteiten zijn van mening dat deze benadering erg statisch is. Een onderneming kan zelf het beste bepalen welke activiteiten nodig zijn om een innovatie op de markt te brengen. Bovendien belemmert een dergelijke statische benadering verdere vernieuwing van het innovatiebeleid.

De Nederlandse autoriteiten zijn bovendien van mening dat een aantal van de door de EC geselecteerde activiteiten niets met technische en industriële risico's van doen hebben, en dus niet voor steun in aanmerking zouden moeten komen (o.a. marketing).

Innovatie-criterium

Ad 1) De risico's van een technologische of industriële mislukking bij een doorbraak-innovatie zijn relatief hoog. De Nederlandse autoriteiten stellen daarom voor om innovatiesteun te beperken tot activiteiten ten behoeve van een eerste marktintroductie. Het begrip markt kan worden aangescherpt door een onderscheid te maken tussen nieuw voor de gemeenschappelijke markt en nieuw voor de wereld. Daarmee wordt een indicator voor het risico-gehalte van de activiteit gecreëerd.

Ad 2) Een tweede randvoorwaarde voor steun aan innovatie is een rechtstreekse koppeling van innovatie-activiteiten aan een O&O-project. Door innovatie-activiteiten rechtstreeks te koppelen aan een O&O-project vermindert het risico van ondersteuning van normale ondernemersactiviteiten. Dit betekent dus dat er geen steunverlening kan plaatsvinden voor 'losse' innovatie-activiteiten. Steun voor innovatie-activiteiten zou dus alleen mogelijk zijn als deze integraal zijn opgenomen in een O&O projectplan. De Nederlandse autoriteiten zijn geen voorstander van een werkwijze waarbij een bedrijf eerst subsidie aanvraagt voor onderzoek, vervolgens voor ontwikkeling en daarna voor innovatie.

Een integrale benadering is in lijn met de trend dat het innovatieproces steeds dynamischer wordt. Deze benadering kan er bovendien voor zorgen dat er meer succesvol geïnnoveerd wordt omdat: 1) het de aanvrager dwingt bij de start van een onderzoek goed na te denken welke markt bediend kan worden en 2) het vertraging in O&O-en innovatieprojecten voorkomt.

3. Begunstigden van steun voor O&O- en innovatie

Voorstel NL: De Nederlandse autoriteiten stellen als tweede randvoorwaarde voor om innovatiesteun te beperken tot de volgende begunstigden:

2) Begunstigden-criterium

1. MKB en innovatieve starters
2. samenwerkingsverbanden van grote bedrijven met het MKB en/of een publiek gefinancierde kennisinstelling

Nieuwe model

% steun	Activiteiten (innovatiecriterium)	Begunstigden (begunstigden-criterium)
100%	Fundamenteel onderzoek	Publieke kennisinstellingen
max 75%	Strategisch onderzoek	Private kennisinstellingen; Publiek-private samenwerkingsverbanden
max 40%	Onderzoek, ontwikkeling en innovatie	Innovatieve starters en MKB Publiek-private samenwerkingsverbanden

Toelichting begunstigden

- A. Innovatiesteun aan grote bedrijven
- B. Innovatiesteun aan innovatieve starters
- C. Innovatiesteun aan innovatie-intermediairs
- D. innovatiesteun aan poles of excellence

A. Innovatiesteun aan grote bedrijven

Voorstel NL: De Nederlandse autoriteiten zijn van mening dat steun aan grote bedrijven voor innovatie-activiteiten alleen geoorloofd is onder aanvullende voorwaarden en indien deze activiteiten in samenwerking met andere partijen uitgevoerd worden (minimaal deelname van het MKB en/of publieke kennisinstelling).

Toelichting

Aangezien innovaties in toenemende mate tot stand komen binnen samenwerkingsverbanden (open innovatie concept) lijkt het niet voor de hand te liggen grote bedrijven volledig uit te sluiten van steun voor innovatie-activiteiten. De Nederlandse autoriteiten willen wel hogere eisen stellen aan projecten waarin een groot bedrijf participeert, bijvoorbeeld door bewijsvoering te vragen waaruit een sterk verhoogd risico moet blijken. Ook zou er een plafond ten aanzien van het *subsidiabele* aandeel van een groot bedrijf in de totale projectkosten ingesteld kunnen worden. Heeft overschrijding van dit plafond plaats dan zou individuele notificatie moeten plaatsvinden. Voor

samenwerkingsverbanden waarin grote bedrijven participeren, zijn de Nederlandse autoriteiten voorstander van het afschaffen van bonussen voor samenwerking met een publieke kennisinstelling en kennisverspreiding.

B. (Innovatie)steun aan innovatieve starters

Voorstel NL: De Nederlandse autoriteiten staan in beginsel positief tegenover de mogelijkheid om een innovatieve starter steun te verlenen over een bepaalde periode zonder specifieke beperkingen ten aanzien van de in aanmerking komende kosten onder voorwaarde dat deze voldoet aan het innovatie-criterium óf kan bewijzen dat zijn uitgaven voor O&O minimaal 15% van zijn totale uitgaven uitmaken. De Nederlandse autoriteiten zijn echter van mening dat aanvullende criteria noodzakelijk zijn om de doelgroep nader af te bakenen en om fraude en misbruik te voorkomen.

3) Starters-criterium

De definitie die de Nederlandse autoriteiten zouden willen hanteren voor een innovatieve starter is dat hij minder dan 5 jaar bestaat en een kleine onderneming moet zijn (zie definitie van MKB).

Toelichting

De Nederlandse autoriteiten zijn voorstander om innovatieve starters te ondersteunen. Er zijn echter aanvullende criteria noodzakelijk om deze vorm van steunverlening zo efficiënt en effectief mogelijk in te zetten. De beoogde doelgroep is vrij omvangrijk. De Nederlandse autoriteiten zetten echter vraagtekens bij het voorstel van de EC om de doelgroep af te bakenen tot innovatieve starters met maximaal 50 werknemers. Hierdoor zouden snelle groeiers bij voorbaat worden uitgesloten, terwijl deze vaak problemen ondervinden bij het vinden van (risico)financiering.

De EC wil naast de max. €1 miljoen, innovatieve starters ook in aanmerking laten komen voor vrijstelling van sociale bijdragen en andere lokale/regionale belastingen tot vijf jaar na oprichting van de onderneming. De Nederlandse autoriteiten zijn zeer terughoudend ten aanzien van dit voorstel en zijn van mening dat er een koppeling moet zijn tussen de omvang van de ondernemersfinanciering cq. projectfinanciering (de grondslag voor steunverlening) en de toegestane steun (koppeling kosten en steun). Bovendien is een dergelijke vorm van steunverlening weinig transparant.

C. Steun aan innovatie-intermediairs

Voorstel NL: Belangrijk uitgangspunt voor de Nederlandse autoriteiten bij steunverlening aan innovatie-intermediairs is een *level playing field* voor publieke en private innovatie-intermediairs, zodat de markt voor innovatie-intermediairs zich goed kan ontwikkelen. Publieke en private innovatie-intermediairs, die diensten en faciliteiten voor een ieder beschikbaar stellen, zouden dus onder dezelfde voorwaarden voor innovatiesteun in aanmerking moeten kunnen komen, zowel in directe zin voor niet marktgerichte activiteiten als op indirecte wijze via de gebruikers van de diensten en faciliteiten van innovatie-intermediairs.

Toelichting

De Nederlandse autoriteiten vragen zich af wat de EC precies wil reguleren en welke consequenties dat heeft ten aanzien van nationaal beleid met betrekking tot intermediaire organisaties. Zo is de vraag in welke gevallen private partijen erkend kunnen worden als intermediaire organisatie. Mogen bijvoorbeeld grote bedrijven die de beschikking hebben over goede onderzoeksfaciliteiten (en dit ook kunnen aantonen en daarvoor een soort certificaat krijgen) deze ter beschikking stellen aan het MKB, waarbij het MKB deze dienstverlening ‘betaalt’ met subsidie? En kunnen grote bedrijven eventueel ook direct in aanmerking komen voor staatssteun voor het ter beschikking stellen van deze faciliteiten, bijvoorbeeld in het geval zij extra kosten moeten maken/investeringen moeten doen ten behoeve van deze openstelling? Natuurlijk kunnen deze kosten eventueel doorberekend worden aan het MKB, maar de vraag is of een groot bedrijf deze investering wil doen zonder er vooraf zeker van te zijn dat deze investering wordt terugverdiend. Een zelfde soort vraag stelt de EC in haar document over het stimuleren van clusters en expertise centra: “*welke rechten zouden grote ondernemingen moeten hebben op staatssteun bijvoorbeeld bij het opzetten van onderzoeksfaciliteiten ten behoeve van het cluster*”. De vraag is bovendien of er met de door de EC voorgestelde regels, een *level playing field* ontstaat tussen publieke kennisinstellingen en grote bedrijven die faciliteiten aanbieden. Gaarne ontvangen de Nederlandse autoriteiten een nadere toelichting van de EC op bovenstaande punten.

De EC komt voorts met het idee van een voucher ter waarde van max. €200.000 voor een MKB ondernemer om diensten met betrekking tot innovatie in te kunnen kopen van een erkende intermediaire organisatie. Eerste reactie: goed voor de vraagsturing! De Nederlandse autoriteiten vragen zich echter af hoe de hoogte van dit bedrag door de EC is onderbouwd. Voor het inkopen van adviesdiensten is het bedrag aan de (zeer) hoge kant. Daar waar het gaat om het gebruik van onderzoeksfaciliteiten (infrastructuur) lijkt het bedrag meer voor de hand te liggen.

D. Steun aan *poles of excellence*

Voorstel NL: Belangrijk bij het stimuleren van clusters is dat er ruimte is voor maatwerk. (Internationale) samenwerkingsverbanden tussen kennisinstellingen en ondernemingen moeten dusdanig vormgegeven kunnen worden dat zowel bedrijven als kennisinstellingen er goed mee uit de voeten kunnen.

Daarnaast willen de Nederlandse autoriteiten benadrukken dat (financieel) commitment en draagvlak van partijen belangrijk is bij clustervorming. De overheid kan daarbij een rol spelen door allerlei netwerkactiviteiten te ontplooiën. Hiermee worden coördinatieproblemen ondervangen. Bij dergelijke activiteiten is geen sprake van marktverstoring, omdat deze activiteiten geen ondernemersactiviteiten zijn.

De Nederlandse autoriteiten zijn voorstander van een lichte toets op staatssteun voor op non-discriminatoire basis toegankelijke faciliteiten en dienstverlening ter ondersteuning van een cluster (bijvoorbeeld opzet van een researchlab). Aangezien deze faciliteiten voor een ieder toegankelijk zijn, zal de invloed op de concurrentieverhoudingen beperkt zijn.

De Nederlandse autoriteiten zijn daarnaast voorstander van het verhogen van de huidige individuele aanmeldingsdrempels voor (strategische) samenwerkingsprojecten.

Toelichting

De Nederlandse autoriteiten willen meer focus en massa in haar innovatiebeleid aanbrengen met de introductie van de zgn. innovatieprogramma's. Door gericht te investeren in een aantal strategische gebieden kunnen topprestaties bereikt worden. Hierdoor is het mogelijk om op wereldschaal onderscheidend te zijn en aantrekkelijk te worden voor buitenlandse investeerders en onderzoekers. Kern van deze innovatieprogramma's zijn stevige publieke-private netwerken cq. clusters. Deze ontwikkeling in het Nederlandse innovatiebeleid is in lijn met het belang dat de EC hecht aan de ontwikkeling van expertisecentra via samenwerking en clustervorming op verschillende gebieden binnen de Europese Unie.

De door de EC voorgestelde definitie van een expertisecentrum houdt een aantal beperkingen in die onvoldoende recht doet aan alle mogelijke verschijningsvormen die een cluster kan hebben. Zo zijn clusters en samenwerkingsverbanden niet per definitie regionaal gebonden. Ten tweede is het de vraag of de nadruk op onderzoeksgestuurde expertisecentra moet worden gelegd. Binnen de expertisecentra zou juist de dynamiek tussen kennisinstellingen en bedrijven centraal moeten staan, zodat de kennis die ontwikkeld wordt binnen een cluster ook daadwerkelijk wordt omgezet in nieuwe producten, diensten en processen. Ten slotte, clusters en samenwerkingsverbanden strekken zich vaak verder dan de grenzen van een bepaalde sector. Een beperking tot sectorale clusters ligt niet voor de hand.

Belangrijk uitgangspunt voor de Nederlandse autoriteiten bij het stimuleren van (activiteiten binnen) clusters en samenwerkingsverbanden is daarom ruimte voor maatwerk. Elk cluster is namelijk uniek in zijn samenstelling.

Wat verder opvalt, is dat EC een sterke *top-down* benadering lijkt te hanteren inzake clusters en clustervorming. De EC stelt dat staatssteun erop gericht moet zijn dat bedrijven en universiteiten of onderzoeksinstituten besluiten om binnen een cluster te opereren en te investeren in innovatiegerelateerde activiteiten. De Nederlandse autoriteiten zijn van mening dat er in de eerste plaats draagvlak en commitment moet zijn van partijen in het veld om bepaalde activiteiten te ontplooiën ten gunste van het cluster cq. gezamenlijke doelstellingen (*bottom-up* benadering). De overheid kan daarbij een rol spelen door allerlei netwerkactiviteiten te ontplooiën zoals het bijeenbrengen van partijen. Bij dergelijke activiteiten is er geen sprake van marktverstoring, omdat dergelijke activiteiten geen ondernemersactiviteiten zijn.

De mogelijke financiële bijdrage van de overheid kan volgens de Nederlandse autoriteiten bestaan uit:

- 1) een bijdrage ten gunste van het functioneren van het cluster en;
- 2) een bijdrage ten gunste van activiteiten die binnen een cluster plaatsvinden.

Bij de eerste bijdrage kan gedacht worden aan een bijdrage voor (fysieke) infrastructuur of voor het management van een cluster. Er kan hier een parallel worden getrokken met steun aan innovatie-intermediairs. Aangezien deze faciliteiten voor een ieder toegankelijk (moeten) zijn, zal de invloed op de concurrentieverhoudingen beperkt zijn. Hierdoor kan de toets die de EC doet op dergelijke faciliteiten, licht zijn.

Daarnaast kan de overheid een rol spelen bij het ondersteunen van bepaalde activiteiten van partijen die binnen een cluster plaatsvinden (projectfinanciering). Voor deze activiteiten zouden dezelfde steunregels moeten gelden als voor 'normale' O&O-projecten.

Gezien de aard en de omvang van clusters en netwerken –*zij moeten ten slotte op wereldschaal kunnen concurreren*– zal de financiering vanuit de overheid al snel oplopen. De huidige aanmeldingsgrenzen (aparte notificatie is vereist voor projecten boven de €25 mln. projectkosten waarbij meer dan €5 mln. subsidie wordt gegeven), zoals opgenomen in het huidige O&O-steunkader, lijken in dit kader relatief laag. Dit betekent dat vele programma's en projecten van clusters afzonderlijk gemeld moeten worden. Hierdoor lopen activiteiten (onnodig) vertraging op. De Nederlandse autoriteiten zijn daarom voorstander van het verhogen van de individuele aanmeldingsgrenzen (of lichtere procedures), daar waar het gaat om programma's en projecten die ver van de markt staan en die voor een ieder toegankelijk zijn.

De Nederlandse autoriteiten willen de EC als overweging meegeven om een aantal specifieke activiteiten binnen netwerken of clusters vrij te stellen van melding indien deze:

- 1) O&O- investeringen betreffen die onderdeel uitmaken van lange termijn programmatisch onderzoek van samenwerkingsverbanden tussen publieke kennisinstellingen, private partijen en de overheid;
- 2) activiteiten betreffen van publieke kennisinstellingen die een bijdrage leveren aan de overdracht van kennis naar private partijen.

Voorts vraagt de EC zich af of er extra criteria nodig zijn om versnippering van staatssteun te voorkomen en om middelen te concentreren rond een beperkt aantal expertisecentra. De Nederlandse autoriteiten menen dat dit onnodig is. Het is in eerste instantie aan marktpartijen om zich te organiseren en met goede voorstellen te komen (*bottom up* benadering). Vervolgens zijn het de nationale overheden die beslissen welke voorstellen voor staatsteun in aanmerking komen.

4. Intellectueel Eigendom (IE), het KP en het O&O-steunkader

De Nederlandse autoriteiten zijn van mening dat samenwerkende partijen in beginsel zelf afspraken kunnen maken over de verdeling cq. marktconforme vergoedingen van IE rechten. De toepassing van de regels van het O&O-steunkader moet hier voldoende ruimte voor bieden.

In het geval van contractonderzoek, waarbij een deel van de kosten publiek gefinancierd worden, zou gekeken moeten worden naar de bijdrage van de industrie, zowel in financiële zin als in natura, om zodoende de financiële compensatie voor het gebruik van het IE te bepalen.

NL pleit ervoor om dezelfde definities en voorwaarden te hanteren in het communautaire kaderprogramma voor onderzoek en in het Europese steunkader voor O&O. Deze afstemming is met name van belang indien projecten zowel uit nationale als uit communautaire bron ondersteuning krijgen.

5. Maatschappelijke innovaties

Voorstel NL: De Nederlandse autoriteiten zijn in een aantal specifieke gevallen voorstander van top-ups voor maatschappelijke O&O-projecten.

Toelichting

De Nederlandse autoriteiten willen het belang van innovaties op maatschappelijke terreinen zoals veiligheid, milieu, mobiliteit en gezondheid benadrukken. Op deze terreinen spelen, naast het marktfalen op het gebied van innovatie, ook andere factoren

die van negatieve invloed zijn op de prikkel om te innoveren. Zo kan de omvang van de afzetmarkt van maatschappelijke innovaties sterk bepaald worden door wet- en regelgeving. De overheid zal echter in de meeste gevallen proberen zaken te realiseren door het uitspreken van ambities, mogelijk gevolgd door wet- en regelgeving als dat niet lukt. Zo wil de Nederlandse overheid in 2009 tien procent van de elektriciteitsopwekking duurzaam opwekken. Nieuwe technologieën voor duurzame elektriciteitsopwekking (windmolens, getijdenenergie, biomassa bijstook) leiden tot hoge maatschappelijke baten (bv. schone lucht). Het zijn echter de bedrijven die grote risico's lopen bij de ontwikkeling daarvan, omdat 1) het niet duidelijk is welke ontwikkeling succesvol zal zijn en 2) welke technologie op termijn verplicht gesteld zal worden door de overheid. Vanuit maatschappelijk oogpunt is het daarom in een aantal gevallen wenselijk om extra incentives (bijvoorbeeld top-ups) toe te staan voor maatschappelijke innovaties.

Tenslotte willen de Nederlandse autoriteiten benadrukken dat het voor de uiteindelijke toepassing van maatschappelijke innovaties van groot belang is dat de diverse staatssteunkaders goed op elkaar aansluiten. Zo is de aansluiting tussen het O&O- en milieusteunkader onvoldoende (zie ook de reactie van de Nederlandse autoriteiten op de milieusteunkader consultatie).